

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Dominko Viljem*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.
Izdaja „Goriško kmetijsko društvo“.

Štev. 14.

V Gorici, dne 31. julija 1910.

Pečaj VI.

Obseg: 1. Sadjarska zadruga za Goriško; 2. Kotiček čebelarstvu; 3. Gospodarske drobtinice; 4. Poročila; 5. Vprašanja in odgovori; 6. Zapisnik občnega zbora »Goriškega kmetijskega društva«; 7. Razpis na-tečaja.

Sadjarska zadruga za Goriško.

Goriška dežela je pravi raj, kar se tiče sadjereje; najlepše in najfinije sadje pridelamo lahko pri nas, pa tudi najzgodnejše. Goriško sadje slovi po svetu in gre daleč na sever, do naša vsem, ki se pečajo z razpošiljanjem istega lepe dohodke, le glavna oseba goriški sadjerejec ima od sadja najmanj dobička, ker stoji med njim in konsumentom dolga vrsta pre-kupcev, kateri pobasajo glavni dohodek v lastni žep.

O raznih prilikah je prišel pogovor tudi na to, ali bi se ne dalo v tem oziru kaj vkreniti, da bi namreč tudi naši sadjerejci imeli kaj od svojega sadja in končno se je ustanovila „Sadjarska zadruga za Goriško“, katera naj vse nedostatke naše sadjereje odstrani.

Delokrog te zadruga je zelo obširen in načrt delovanja zadruga se bode po razmerah spopolnjeval, v glavnem pa ob-sega tri glavne točke, katere se bodo morale vsaka zase toda tudi vzporedno razvijati in te so:

1. Povzdiga sadjarstva kot takega,
2. razvoj organizirane sadne trgovine,
3. pospeševanje in oživljenje obstoječih in novih obrti za sadje.

Način in smer delovanja nam kažejo kraji, ki so glede sadjereje daleč pred nami, kakor Tirolsko, Francija in Amerika; od njih posnamemo, kar je za nas in naše razmere dobro in uspeh ne more izostati.

1. Sadjereja je pri nas sicer precej razširjena, toda razvita ni in ne temelji na nikaki moderni podlagi.

Mi imamo vse mogoče sadne vrste, boljše in slabše toda sistema ni pri tem nikakega. Posestnik, kateri ima sto dreves, ima po navadi uže veliko zbirko raznega sadja, mogoče 50 in še več vrst. Res je sicer, da ima od tega sadja vedno kaj, kajti enkrat rodi eno, v drugič drugo drevo, toda ta način sadjarjenja ima tudi velike hibe. Prvič je od teh 100 dreves le polovica prikladnih za isti kraj in isto lego, druga polovica pa ne vsled tega ne more biti tudi pridelek popoln. Drugič so med posameznimi vrstami sadja take, ki uspevajo v enem ali drugem kraju in zopet take, katere imajo na trgu večjo vrednost in se dražej plačujejo. To je tudi zelo upoštevanja vredno. Tretjič pa vzemimo slučaj, da je vse sadno drevje dobrih vrst, vendar nam gre pri veliki mešanici raznega, če tudi finega sadja mnogo v zgubo pri stroških, ker danes zori ena vrsta, čez par dni zopet druga vrsta itd., posestnik pa mora tedaj vsakih par dni letati na trg s svojo košaro, dobiva denar le po malem in porabi še istega na vedni poti. Vrhu tega pa je dognana resnica, da dosega sadje visoke cene le tam, kjer se nahajajo v velikih množinah posamezne vrste sadja. To je tudi naravno. Pravi veliki trgovec ne more zbirati posameznih količin ene ali druge sadne vrste, ker to sadje samo težko dopušča, drugič pa nima nikakega jamstva, da bi zbral, vzemimo v Gorici, na ta in ta dan 1 vagon „Formentink“. Tako je prepuščeno naše sadje raznim prekupcem, ki pač delajo in plačajo kot znajo in morejo. —

Ena glavnih napak pa je v naši sadjereji, da ne gnojimo in ne oskrbujemo našega sadnega drevja skrbno in pravilno, to pa je sila potrebno, ako hočemo, da nam bode drevo lep in obilen sad rodilo.

Naloga in skrb zadruga bode odstraniti vse te nedostatke in uvesti pri nas umno sadjerejo.

2. Toda vzlic temu, da imamo tako mešanico najrazličnejšega sadja v deželi, se da potom zadruga zapričeti odpošiljanje posameznih vrst, katere ima vsak zadružnik z navedbo srednjega pridelka. Na podlagi takega katastra ve zadruga uže spomladi, da bodo imeli zadružniki te občine po toliko kg tega ali onega sadja in vse občine na Goriškem toliko skupaj. Tak

pregled o vsakovrstnem stanju sadnega pridelka omogočil bo zadrugi uže za časa obrniti se na glavna evropska tržišča in staviti svoje ponudbe. Ko dozori v enem okraju gotova vrsta sadja, pobere zadruga po zaupnikih isto in spravi skupno v zadrugo. Tako bo izkupiček mnogo večji na eni strani, na drugi pa si prihranijo združniki mnogo poti.

V tem slučaju bode zadruga razpolagala čez velike množine posameznih sadnih vrst, kar ji bode omogočalo takozvano sortiranje ali izbiranje sadja. V vsaki košari sadja bo, ako bo sadje skrbno pobrano, in nato bode morala zadruga strogo paziti, po več komadov res izbornih in popolnih; sedaj in pri kupčiji na malem gre eno z drugim, v tem slučaju pa izbira zadruga res najlepše in najpopolnejše sadje v posebno vrsto, za kar bode prav visoke cene iztržila. Na Tirolskem gre tako posebej odbrano sadje kot kabinetno sadje v glavna mesta in dosega en sam sad po par kron. (Sledi.)

Kotiček čebelarstvu.

Letošnje deževno in mračno vreme je posebno za čebelarje v goratih in mrzlih krajih veliko neugodnejše, kakor pa za čebelarje južnih pokrajin. Čebele v južnih krajih so dobile v dneh, ko je solnce posevalo precej hrane, tako da ni bilo treba posegati jim po spomladi nanešeni zalogi. Dobivale so obilno cvetnega prahu, kar je prišlo zelo prav za razvitek in pomnoženje zalege. Opazuje se na sploh, da so panji precej dobro napolnjeni s čebelami in te se, kar se ume samo ob sebi, še nadalje množe in krepe svojo moč v panju, kžtera se ima izrabiti v nabiranje zadnje letne sladčice na cvetju otave, ajde in drugem.

Razvijanje čebel je v občem normalno in vsled hladnega vremena ni več pričakovati rojev. Ti bi bili meseca avgusta prepozni in čebelam, pa tudi čebelarju škodljivi, ker ostanejo pozni izrojenci navadno brezmatični. Matica se iz različnih uzrokov ne oplodi in navadno poizgubi. Tak panj potem polagoma izhira in enkrat, ko preneha jesenska paša, ga izropajo bližnji panji. To pa je še popolnoma prav iz naravskih obzirov. Tak panj nabere navadno malo medu, a

preživel bi vendar zimo do spomladi, med tem časom bi pa ginevala dan za dnevom njegova zaloga medu in množina čebel, da bi koncem ne ostalo v panju ne medu, ne čebel. Bolje je in prav, da dobijo sosednji panji delež medu, pa da poginejo brezpomembne čebele v brezmatičnem panju. To je po naravnem načinu, a previden čebelar ne čaka, da bi narava popravljala neuspehe in pogrške njegovih čebel. On pregleda tu pa tam svoje krdelo, bodisi zvečer po delu, ob nedeljah in prostih dneh, ko izletajo na pašo. Takrat zapazi najlozje v katerem panju ni vse v redu. Ako vidi, da čebele iz kakega panja manj in slabejše izletajo, donašajo manjše obnožene kepice cvetnega prahu na zadnjih nogah, mu je koj znamenje, da v panju ni vse v redu. Poseči je treba tedaj koj v njegovo notranjost. Ako ima panje s premakljivim satovjem, je to prav lahko, ker pogleda brez težave sat za satom in presodi ali je v redu čebelni dom ali ne. Težavnejše je to v nepremakljivem „Kranjiču“. Doseže se pa tudi tu, a treba je panj vzeti iz čebelnjaka, ga obrniti narobe, pokaditi čebele s kako gorečo bombažasto krpico, da niso tako besne. Nato se siloma odtrže panju dno s kakim močnim letvom ali čem enakim. Ako je vse v redu, je prav in panj se položi na prvotno mesto. V redu pa je, ako se vidi v satovju čebelno zalego t. j. jajčeca, male črvičke-ličinke, normalno zadelane celice. Da se to spozna, treba opazovani del satovja nagniti nekoliko na levo in desno, malo popihati z dimom, da se čebele razidejo raz opazovanega satovja. Zapazimo pa izbuhnjeno satovje z mehкими pokrovci pokrito, je tak panj trotovec in treba je tako satovje izrezati. Ako je kaj medu se ga odreže od satovja z zalego in porabi, satovje z zalego se pa skuha v vosek. Malovredne čebele je najcenejša in najboljša pot opariti. S tem smo končali nekaj tisoč ničvrednih delavk in kakih 30 in več delavk, koje so polagale jajčeca za trote.

Panji se v pretečenem mesecu niso enakomerno razvili v čebelnjaku, zato je treba te zjednačevati pred zadnjo pašo. Ako so nekateri panji prenapolnjeni s čebelami, treba te poravnati s šibkejšimi. Če imamo premakljivo satovje, potem odvezamemo močnejšemu par satov zadelane zalege in vložimo šibkejšemu. Tako bo obema pomagano.

Pri panjih z nepremakljivim satovjem tega ni mogoče, v tem slučaju pa zamenjamo močan panj s šibkejšim, ko čebele najbolj izletajo t. j. okoli poldne. Tako se čebele iz močnejšega panja vračajo s paše na prvotno mesto in ker ne dobe lastnega panja se konečno

podajo v šibkejšega in narobe. Ume se samo ob sebi, da čebelar najlaže sam določi kako in kaj. Pri takem zamenjavanju panjev mora seveda paziti, da ne zamenja panja z neoplojeno matico (mlado) s panjem z oplojeno matico, ker sicer bi se v obeh panjih pričelo neusmiljeno klanje čebel. Isto bi se zgodilo, ako bi se zamenjalo trotočca s panjem, ki ima pravilno matico.

J. V.

GOSPODARŠKE DROBTINICE.

Kako se ozdravi prešičke, ki imajo kostolomnico. Kakor se čita v poročilih združenih nemških prešičjerejev, ozdravijo taki prešički najhitreje, ako se jim poklada mleko, žitni zdrob in nekoliko krompirja in se poleg tega mnogo gibajo na prostem. Jako jim koristi, če se jim pomeša med klajo vsak dan trikrat po eno žličko preparirane koščene moke. Prav dobro sredstvo zoper to bolezen je tudi v ribjem olju raztopljen fosfor. S temi sredstvi ozdravijo celo taki prešički, ki imajo hudo kostolomnico. Zdraviti pa naj se začnejo takoj, ko se jih je bolezen polotila, kajti če bolehajo delj časa, zaostanejo v rasti in ostanejo mršavi.

Češplje odpadajo. Ako začnejo odpadati zarojene češplje, ko so se koščice v plodu razvile, je to gotovo znamenje, da primanjkuje drevju apna, katero je za razvoj koščic neobhodno potrebno. Ako ne dobi češpljevo drevje v zemlji dovolj apna, cvete sicer prav močno in tudi obilno zarodi, ali kasneje zarod odpada. Če se opazi pri češpljevem drevju kaj takega, pognoji naj se mu v jeseni z ugašenim in v prah zdrobljenim apnom. Za mlado drevo zadošča $\frac{1}{2}$, za starejša pa $2\frac{1}{2}$ kg apna. Ako raste drevo na zelenjadnih gredah, raztrosi naj se apno po vsej zemlji, ki se nahaja pod kapom drevesa in nato zemlja prekopa, če pa raste drevo v travi, naj se vrežejo v trato ozke brazde v razdalji pol metra, natrosi v nje apna in položi potem travno rušo zopet na mesto.

Za prodaj namenjeno sadje je treba sortirati. Za sortirano sadje se dobi mnogo več, kakor pa za sadje, ki ni sortirano. Kar se tega tiče, so Amerikanci mnogo pred nami, kajti

oni sortirajo vse sadje natančno; razvrste ga namreč natančno po velikosti, teži in zunanjosti, zato pa ni čuda, če imajo trgovci najrajše ameriško sadje.

Zgodnje sadje že zori. Da se zgodnje sadje razmeroma le malo časa ohrani, to ve pač vsak sadjerejec; da je pa tega večinoma sam kriv, ker pušča zgodnje sadje predolgo na drevju, tega pa vsak ne ve. Če hočeš, da ohraniš zgodnje sadje dalj časa in da bo obenem okusno, oberi ga z drevja nekaj dni prej, nego popolnoma dozori. To pravilo velja posebno za marelice in breskve.

POROČILA.

Kako kaže na splošno polje v avstrijskih kronovinah. (Posnetek iz poročila c. kr. polj. ministerstva za dobo od 15. junija do 15. julija 1910).

Pšeniča je vsled trajnega deževja in močnih pluh skoraj povsod več ali manj poglela, napadla jo je rija in po nekaterih krajih toča potolkla. V nekaterih pokrajinah so se močno razplodile ličinke rumene žitne in heske mušice, koje se je opazilo prejšnji mesec na Niže Avstrijskem, v sudetskih in karpatskih deželah. Vsled vlažnega in mrzlega vremena je pšenica v zoritvi zaostala, vsled tega tudi žetev v dolinah po južnih alpskih in karpatskih deželah, dasiravno se je ta že pričela, oziroma v južnih deželah pšenica že začela spravljati pod streho.

Rži je po visokih legah v severno-alpskih in sudetskih deželah škodoval mraz, zaostala je v zoritvi in trpela po toči, ki je tolkla po nekaterih krajih vseh avstrijskih kronovinah. Kjer pa ni bilo ujme in mraza, se je klasje in zrnje popolnoma razvilo a tudi slama je dovolj visoka. Poslednjo pa je napadla v vlažnih legah večinoma rija. Rž je celo hujše poglela kakor pšenica, zato pa se težko žanje in žetev mnogo stane, ker primanjkuje delavcev, vrhu tega pa ovira žetev še slabo vreme.

Ječmen in oves sta ostala na lehkih zemljah nizka, redka in sta s plevelom zarastena, v bolj močnih ali vlažnih zemljah sta precej poglela, po nekaterih mestih zrumenela in ju napada rija in snet. V južnih deželah se je ječmen požel in večidel tudi spravil, na južnem Štajerskem in Kranjskem in na posameznih krajih v ravani karpatskih dežel pa je žetev komaj pričela.

Turšica je že večinoma obdelana.

Krompir je v nižavah, posebno pa v zveznih zemljah trpel, je s plevelom prerasten, zgodnje vrste pa je v alpskih in sudetskih deželah napadla gniloba na zelišču in krtovičenje listja. V goratih legah omenjenih dežel je krompirjevo zelišče deloma pozeblo, a iz Gorenje Avstrijske, Koroškega in Kranjskega prihajajo pritožbe o škodi po ogrcih. V karpatskih deželah, kjer je krompir že deloma v polnem cvetju, so se ga polotile na nekaterih krajih miši in še precej hudo. Drugo okopavanje — izvzemši v nižavah in na težkih zemljah — je večidel dovršeno.

Krmska pesa in zelje. Prva je trpela vsled ogrcev, slednja pa vsled bolhačev; vsled teh se je moralo saditi zelje na več krajih po dvakrat.

Detelja (travniška in lucerna). Izvzemši više ležeče kraje sudetskih dežel je košnja detelje že skoraj dovršena. Dobilo se je sicer prav mnogo detelje, sušiti pa se ni moglo kakor navadno, ker je bilo mokro in mrzlo vreme, zato pa se je morala spraviti na mnogih krajih še ne prav suha pod streho. Vsled slabega vremena pa ni le suha detelja slabša, ampak je zelo mnogo pokošene ostalo na deteljiščih, kjer je segnila. V karpatskih deželah se je spravila detelja sicer precej dobro, a ni je bilo posebno veliko.

Travniki. Košnja na travnikih je vsled neugodnega vremena močno trpela in v goratih krajih alpskih in sudetskih dežel in deloma tudi v karpatskih deželah še danes ni povsem končana. Mnogo je travnikov, ki še niso pokošeni, vsled česar je postala trava že prezrela in je malovredna. Po nekaterih krajih se je spravila komaj polovica sena pod streho in še to kar ga je, je srednje dobro in večidel slabo. Na poplavljenih travnikih po nižavah, ki jih je voda onesnažila, ni niti govora o kaki košnji in bati se je, da ne bo tudi otave. Na nepoplavljenih in zgodaj pokošjenih travnikih je trava prav lepa in nadejati se je mnogo sena, nasprotno pa je trava po nepokošjenih travnikih precej revna.

Pašniki so se na sploh močno obrasli, vendar pa jih ni mogoče izkoristiti radi mokrote. Visoko ležeči pašniki so se poslabšali in sicer tako, da se je moralo ponekod gnati živino na niže ležeče pašnike ali v dolino. V karpatskih deželah so pašniki sedaj gostejše zaraščeni.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Vprašanje: Imam mlado kravo, ki mi grize in razjeda jasli, gredo gloda in dilje, pa tudi tisti les požre. Drugače je žival krotka, mirna in še precej dobra mlekarica.

Kaj naj storim da ne bode več grizla lesu t. j. jasli? Kaj more biti vzrok, da sploh les grize? (I. M. v Š.)

Odgovor: Kakor se zdi, dobiva Vaša mlada krava tako klajo, ki ne vsebuje dovolj rudninske snovi, katera je živalskemu telesu neobhodno potrebna in se mora nahajati v klaji t. j. fosforova kislina in apno. Nekoliko fosforovega kislega apna in fosf. kisline se nahaja sicer v vsaki živalski klaji, čestokrat pa premalo, posebno pa v slabem, pustem, premočenem senu, v kislem senu, v slami, korenstvu itd., zato je treba v takem slučaju rudninsko tvar s čim spopolniti. Ako živalskemu telesu rudninske tvari, posebno pa fosf. kisline in apna primanjkuje, žival ne uspeva, temveč boleha. Taka živina liže zidovje, gloda les, žre cunje, blato, usnje in dlako, pije gnojnico itd. ali kakor pravimo, žival je dobila „lizanje“. Če lizanja še pravočasno ne odpravite s kakim sredstvom, postaja ta bolezen od dne do dne hujša. Živina dobi drisko, peša in postaja mršava, dlaka se ji ježi, koža postane pusta in trda ter toga. Zraven tega hodi živina okorno, kakor bi bila drvena, šepa zdaj na to, zdaj na drugo nogo, se težko ulega ter težko vstaja in v kosteh ji škriplje t. j. dobi polagoma krhke kosti, ki se zlomijo ali takozvano „kostolomnico“.

Najprimernejše sredstvo, katero daje telesu fosforovo kislino in apneno snov, je klajno apno, katero vsebuje skoro samo fosforovo kislino in apno. Kakor hitro zapazite, da je začela živina lizati zidovje, glodati les itd., potem je pokladanje fosf. kisl. apna ne le priporočljivo, ampak naravnost neobhodno potrebno posebno pa molznim kravam. Tam ga je treba že tako in tako pokladati, ker gre z mlekom iz života dan za dnevom mnogo fosf. kisline in apnene snovi iz telesa, kar se pa mora nadomestiti s klajnim apnom.

Vaši kravi dajte toraj na pitni vodi ali pa pomešajte ji med poškropljeno klajo po 1—2 jedilni žlici klajnega apna. Da se krava laže na klajno apno privadi, razdelite ji v prvih 10 dneh to apno na tri dele in dajte ji trikrat na dan

vsakrat po $\frac{1}{8}$ tega. Kasneje dajte ji kar naenkrat. Nekateri priporočajo celo naj se po 10 dneh s pokladanjem klaj. apna preneha za 2 ali 3 dni, potem zopet poklada in vnovič prekine za 2 ali 3 dni.

Zapisnik

občnega zbora „Goriškega kmetijskega društva“ v Gorici, ki se je vršil dne 16. junija 1910 ob 11. uri dopoldne v hotelu pri „Zlatem jelenu v Gorici.

(Nadaljevanje in zvršetek.)

Nadejamo se, da bodo vršili vsi ravno imenovani činitelji tudi v bodoče vsak po svoje svojo dolžnost, da zagotovijo s tem nadaljni razvoj društva in povzdigo kmetijstva v deželi.

Poročilo se vzame z odobrenjem na znanje.

III. Tajnik prečita letne račune in bilanco za l. 1909, ki se brez opazk potrdi.

Pri proračunu za l. 1910 predlaga g. Saunig Ivan, da naj se z ozirom na visoki znesek zastanih udnin in naročnin pri iztirjanju strogo postopa. Predsednik pojasni, da je bil sprejet tak sklep že v zadnji seji osr. odbora in da se v tekočem letu uredi.

G. Možina predlaga naj se upelje ček. Tajnik pripomni, da se dostavljajo isti listu navadno pričetkom leta. Na to predlaga g. Možina, naj se opozore dolžniki v listu in priloži dotični številki obenem ček. Nadalje predlaga naj poskrbi društvo, če je možno, za zmanjšanje stroškov za tiskanje lista. Predlogi se sprejmejo.

IV. Predsednik pretrga zborovanje, da se navzoči dogovore glede dopolnilne volitve odbora. Ko otvori predsednik po kratkem odmoru zborovanje, stavi g. Kovač Ig. predlog, da naj se voli odbor z vsklikom. Sprejeto.

Predsednik izrazi željo, da bi se oziralo pri volitvah na posamezne okraje, da bodo enakomerno zastopani.

G. Kovač predlaga na to kot II. podpredsednika visokor. gosp. Žiga grofa Attemsa. Sprejeto soglasno.

Tajnikom predlaga dosedanjega g Franca Kocjančiča. Sprejeto soglasno.

Odbornikom predlaga vse dosedanje, ki so bili izžrebani t. j. gg Fiegl Rudolfa, Klančič Antona, Saunig Ivana in Sorčič Vincenca, izvzemši g. posl. Zega, ki je odstopil radi bolezni. Na njegovo mesto predlaga g. Baudaža Jos. iz Kanala. Sprejeto soglasno.

Imetje.

Bilanca

1. Gotovina 31. decembra 1909	252·97
2. Poštna hranilnica z obrestmi l. 1909 . . .	374·76
3. Zaostale pristopnine in udnine	7.694·70
4. Zaostale naročnine	1.633·20
5. Neplačani inserati	428·78
6. Dolgovi članov za kmet. potrebščine . .	19.670·34
7. Zaloga kmet. potrebščin	11.902·19
8. Inventar in knjige po 10 ¹ / ₀ odbitku . . .	1.330·67
9. Inventar čebelorejskih podružnic	340·76
10. Inventar kokošjereje	250·10
11. Inventar prešičev	1.359·65
12. Tiskovine	200.—
13. Nedvignjena podpora za list . . . 2400—	
14. Nedvignjena podp. za upr. stroške <u>4000—</u>	6400.—
15. Predplačane najemnine	225.—
16. Deleži tvornice superfosfata	63.—

---

52 126·12

31. dec. 1909.

1. Predplačane udnine	39—
2. Predplačane naročnine	—
3. Kmetijske potrebščine	219—
4. Neplačani računi	4.333·44
5. Izposojila in z ostale obresti	40.765·02
6. Neizplačane podpore	3.700—
7. Ustanovnine	1.050—
8. Premoženje dne 31. decembra 1809	2.019·66

52.126 12

Gorica, 31. decembra 1909.

Iv. Saunig l. r.   **Franc Furlani** l. r.

Franc Obljubek l. r.   **Ig. Kovač** l. r.

Josip Zadel l. r.

rač. preglednik.

Dohodki.

Proračun

I.	Blagajniški preostanek 1. jan. 1910	<u>252·97</u>	252·97
II.	Članarine:		
	1. pristopnine	50·—	
	2. a) članarine tekoče . .	5100·—	
	b) članarine zaostale . .	<u>3850·—</u>	9000·—
III.	Naročnine, inserati, glasilo:		
	1. a) članarine navadne . .	1800·—	
	b) članarine trž. kmet. dr.	540·—	
	c) članarine zastale . .	800·—	
	d) inserati tekoči . . .	400·—	
	e) inserati zastali . . .	128·78	
	2. državna podpora za list	<u>1200·—</u>	5168·78
IV.	Dež. podp. za upr. stroške	<u>5000·—</u>	5000·—
V.	Dež. podp. razstave . .	<u>300·—</u>	300·—
	Saldo nepokritega		528·25

20250·—

Predsednik:

Anđon Jakončič l. r.

za l. 1910.

I.	Plače in nagrade:		
	1. nagrada tajniku	1600.—	
	2. plača blagajniku	1200.—	
	3. plača knjigovodju	1200.—	
	4. plača pom. uradniku	600.—	
	6. plača delavcu	750.—	
	6. razne druge nagrade za revizije	250.—	5600.—
II.	Društveni urad in knjižnica:		
	1. pisarniške potrebščine	550.—	
	2. poštni stroški	400.—	
	3. kurjava in svečava	120.—	
	4. knjige in inventar	300.—	
	5. časopisi	200.—	1570.—
III.	Najemnine:		
	1. najemščina urada	400.—	
	najemščina skladišča	600.—	1000.—
IV.	Društveno glasilo:		
	1. nagrada uredniku	1200.—	
	2. odprava lista	2100.—	
	3. tisk	3500.—	
	4. poštnina	400.—	
	6. nagrada za nabiranje in- seratov	80.—	7280.—
V.	Razni stroški in za po- tovanja		2000.—
VI.	Primanjkljaj razstave		400.—
VII.	Obresti izposojil		2400.—
			20250.—

Tajnik:

Frañc Kocjančič 1 r.

V. Društvenim preglednikom se izvolita dosedanja: gg. Furlani Franjo in Zadel Josip.

VI. Pri ti točki naznani predsednik, da so došli društvu v zmislu § 14. tri predlogi in da besedo g. A. Možina, ki čita:

Iz tiskanih sejnih zapisnikov osred. odbora in letnih poročil je razvidno, da deluje „Goriško kmetijsko društvo“ marljivo, vztrajno in uspešno v prid in prospet kmetijstva na Goriškem. To priznavajo splošno od vseh merodajnih strani, vsled tega je neobhodno potrebno, da skrbi kmetijstvo na Goriškem, da svoj zastop ohrani in si ga utrdi za uadaljni razvoj.

Ker pa je poslovanje tako važne in velike organizacije združeno z izdatnimi stroški, kakor se razvidi iz predloženega proračuna za tek. leto, kateri so se dosedaj krili v glavnem z začasnimi državnimi in deželnimi podporami, predlagam, naslanjaje se na tozadevni sejni sklep osred. odbora od dne 2. junija 1910 sledečo:

Resolucija:

1. Naproša se visoka vlada, da dovoli iz državnih sredstev redno letno podporo v visokosti enakih dosedanjih deželnih podpor v znesu 5000 K za upravne stroške, da bode zamoglo „Goriško kmetijsko društvo“ svoje obveznosti spolnjevati.

2. Naproša se visoki deželni zbor, da dovoli iz deželnih sredstev redno letno podporo 5000 K za kritje upravnih stroškov, kot so tega deležne druge slične gospodarske organizacije.

Tajnik prečita resoluciji vloženi po gg. Kovačič Ignaciju in Klanjšček Josipu, ki se glase:

Kakor se čuje odločila se je „Centralna konjerejska komisija“ na Dunaju upeljati za kraje, kjer se goji reja hladnokrvnih konj, belgijskega konja. Ako bi se ta načrt uresničil, prišli bi naši hribovski okraj, ki se pečajo s konjerejo tudi do te nove pasme.

Znano pa je, da belgijski konj rad degenerira, ako nima one oskrbe in ni v razmerah, ki so njemu prikladne, vrhu tega pa je jako težka žival pri kmetiji malo uporabna. Naši gorski okraj kobariški, tolminski in cerkljanski se pečajo uže od pamtiveka z rejo kobariškega konja, pasmino pincgavskega, ki je bil pred otvoritvijo bohinjske železnice zelo razširjen, je pa v zadnjem času postal uže redek. Ta žival je kot težka uprežna in kmetijska žival zelo velike vrednosti in ni le v čisljih pri domačinih, ampak skoraj še več pri konjerejih sosednje Italije, ki se zelo trudijo ohraniti to konjsko pleme.

Z upeljavo belgijskega konja pa bi prišli ob našega kobariškega, ki je bil in bi lahko bil tudi za naprej velik vir dohodkov prebivalstva omenjenih okrajev, zato predlagam, da se sprejme sledeča

Resolucija:

Opozarja se visoka vlada, da obstoji uže od pamtiveka v gorskem delu Goriškega reja hladnokrvnega kobariškega konja, pasmine noriškega, ki je za te kraje neprecenljive vrednosti kot težka uprežna žival;

priznava se, da je ta konjereja v zadnjem času zelo nadovala;

zagotavlja se pa, da bi se z razmeroma malim trudom in žrtvami reja kobariškega konja kot takega zopet oživel;

protestira se odločno proti upeljavi belgijskega konja v omenjene okraje, ker bi tu ne uspeval in bi ne bil uporaben;

pozivlja se visoka vlada, da s potrebnimi denarnimi sredstvi pospeši zopetni razvoj reje kobariškega konja.

Sadjerejci, ki donošajo svoje sadje posebno češnje na trg v Kormin, so deležni pri tem največjih krivic in sitnosti. Tržne pristojbine so nerazumno visoke: 8 vin. za vsako košaro, 1 K 20 v za vsaki voz, vrhu tega se ne pobira ta pristojbina na trgu samem, ampak že pri uhodu v mesto, tako da se mora plačati večkrat pristojbine za blago, katero se sploh ne namerava prodati. Reda pri kupčevanju s sadjem ni nikakega in so sadjerejci izpostavljeni največjemu izkoriščanju.

Kupci zaarajo sadje in določijo kupno ceno, na kar morajo prodajalci-posestniki čakati na konec trgovanja po več ur, kar je posebno za revne, šibke ženske in matere zelo mučno in utrudljivo. Ko pride slednjič čas za obračun, začnejo trgovci s sadjem, najkrepkeje podprti po tržnih vslužbencih, na nezasišan način grajati uže kupljeno blago, premetavajo isto na nedopusten način in dosežejo tudi po tej poti izdatne popuste na ceni od strani sadjerejcev, ki so jim brez nikakega postavnega varstva na milost in nemilost izročeni. Da se te neznosne razmere, ki privedejo lahko do hudih posledic, odpravijo, predlagam sledečo:

Resolucijo.

Pozivlje se visoka vlada, da prouči na licu mesta in dogovorno s posestniki zapadnih Brd po svojem zastopniku te razmere in ukrene na to vse potrebno, da prenehajo enkrat te pritožbe in se uredijo te sramotne razmere.

Resolucije se soglasno sprejmejo.

Ker se nikdo ne oglasi k besedi, zahvali se predsednik navzočim za udeležbo, obžaluje pri tem, da vlada med člani tako malo zanimanje za zborovanja, kjer je priložnost poučiti se o delovanju društva, delati slučajne kritike in pripomoči s svoje strani k boljšemu napredku, izreka nado, da bode prihodnji občni zbor boljše obiskan in zaključil zborovanje. *)

*) Opomba. V izkazu denarnega prometa pod naslovom »Izdatki« v 3. številu na strani 205. »Prim. Gosp.« se je vrnil pri postavki pod 13 c) neljub tiskovni pogrešek in sicer bi se moralo glasiti: Tisk in poštnina K 3883.90 in ne K 3883.90.

Št. II. 653—08—3.

Razpis natečaja.

V šolskem letu 1910—1911 podelita se dva državna štípendija, vsaki v znesku letnih K 500 (petsto kron) in sicer za dobo redno zvršenih študij, dvema mladeničema, rojenima in pristojnima na Primorsko, ki se obvezeta, da se po dokončani višji šoli za sadje- in vinorejo v Klosterneuburgu ali poljedelske šole „Francisco Josephinum“ v Mödlingu ter temu sledečem praktičnem službovanju pri kmetijstvu posvetita najmanj za pet let službi potovalnega učitelja za kmetijstvo na Primorskem.

Prosilci za enega teh štípendij naj uložijo svoje prošnje naslovljene na c. kr. ministerstvo za poljedelstvo najkasneje do 15. avgusta t. l. na c. kr. namestništvo v Trstu ter opremijo iste s sledečimi prilogami :

1. krstni list ;
2. dokaz pristojnosti k eni primorskih občin (domov. list) ;
3. spričevalo z dobrim vspehom dovršenega 4. razreda gimnazije ali realke ;
4. spričevalo, izdano od uradnega zdravnika o telesnem zdravstvenem stanju ;
5. izjavo, kateri gori navedenih učnih zavodov želijo obiskovati ;
6. obvezna izjava prosilcev oziroma njih starišev ali postavnih varuhov, da se po redno dovršenih študijah ter po teh sledeči kmetijski praksi posveti najmanj za dobo 5 let službi potovalnega učitelja za kmetijstvo na Primorskem, ne da bi pa s tem dobil kako pravico do državne službe.

Trst, dne 13. julija 1910.

Od c. kr. primorskega namestništva.

